

Ekonomieë in 'n flits | September 2025

Globale en plaaslike groeivooruitsigte: Groen lote en droë wortels

Soos wat die lente in die Suidelike Halfrond aanbreek, wys groen lote en droë wortels op die broosheid van die wêreld ekonomie. Groeivooruitskattings beweeg stadig opwaarts, markte toon tekens van stabilisering, en nuwe handelsverdragte help om die impak van die VSA se tariefdruk te versag. Ontluikende markte, veral in Asië en Afrika, trek voordeel uit meer diversifikasie van uitvoere. Tog is daar tekens van spanning: politieke onrus in Frankryk, stygende opbrengste op Europese staatseffekte, en handelswrywinge weens tariewe bedreig die momentum.

Globale groen lote: Positiewe tekens van herstel

Laer risiko vir 'n resessie

Volgens die rentekoerskurwe (10-jaar minus 3-maande Tesouriekoers) het die Federale Reserwebank van New York aangedui dat die kans op 'n resessie in die VSA binne die volgende 12 maande gedaal het van meer as 70% ná die aankondiging van grootskaalse tariewe in April tot 29% in Augustus.

Opwaartse hersienings van groei

Die Internasionale Monetêre Fonds het sy wêreldwye groeivooruitskating vir 2025 van 2.8% tot 3% tussen April en Julie 2025 aangepas, hoofsaaklik as gevolg van opwaartse hersienings vir ontluikende en ontwikkelende ekonomieë van 3.7% tot 4.1%.

Verligting in handelonsekerheid

Die Federale Reserweraad se Handelsbeleid-Onsekerheidsindeks het in Augustus 2025 gestyg, maar op 50% onder sy piek van April 2025 gebly. Dit het saamgeval met die VSA se geweegde gemiddelde tariefkoers wat 29.1% op 9 April bereik het, voor dit tot 17.1% in Augustus en 16.9% teen 5 September 2025 gedaal het.

China se uitvoerdiversifikasie

Alhoewel China se uitvoergroei tot sy swakste koers in ses maande verlangsaam het weens 'n afname in versendings na die VSA, het groter verkope aan alternatiewe markte (insluitend Afrika, Suidoos-Asië en Europa) gelei tot 'n rekord handelsurplus van VS\$785 miljard teen Augustus 2025 – meer as 30% hoër as dieselfde tydperk in 2024.

Handelsooreenkomste versag VS-tariewe

Handelsooreenkomste tussen verskeie lande het ontstaan om die impak van Amerikaanse tariewe te versag. Dit sluit in 'n nuwe ooreenkoms tussen lande van Suidoos-Asië, asook tussen China, Suid-Korea en Japan, en die tweede fase van die Afrika- vryhandelsgebied (AfCFTA).

Globale bruin lote: Ontluikende risiko's en teenwinde

Versigtigheid oor groei vir die res van die jaar

Ten spyte van sterker as verwagte groei in die eerste helfte van die jaar, deels gedryf deur vooruitgeskuifde handel, sal hierdie momentum waarskynlik afneem oor die res van die jaar. Handelsversperrings, geopolitieke spanning, inflasiedruk in die VSA en ongesinchroniseerde beleidsreaksies sal waarskynlik ekonomiese aktiwiteit demp.

Hoë wêreldwye skuld

Hoë vlakke van openbare en private skuld – wat 256% van die wêreldwye bruto binnelandse produk (BBP) oorskry – is vererger deur stygende langtermynopbrengste van staatseffekte, wat die skuldmas verhoog en openbare finansies onder druk plaas.

Frankryk se politieke krisis

Frankryk se regeringskrisis dreig om die land as die “sieklieke man van Europa” te bestempel. Ekonomiese onsekerheid vererger die situasie en dalende vertroue in President Emmanuel Macron, te midde van swak goedkeuringsyfers, belemmer verdere herstel.

Stygende opbrengste op Europese staatseffekte

Stygende opbrengste dui op beleggers se kommer oor fiskale volhoubaarheid en beleidsrisiko's, insluitend Amerikaanse tariewe, begrotingstekorte en politieke onsekerheid soos Frankryk se krisis en die Verenigde Koninkryk (VK) se ommekeer op welsynshervormings. Hoër leningskoste kan staatsbegrotings onder druk plaas en ekonomiese groei vertraag.

Inflasierisiko's in die VSA

Inflasie in die VSA sal waarskynlik teen die einde van die jaar styg, gedryf deur kleinhandelaars wat hoër invoertariewe aan verbruikers oordra en stygende brandstofpryse. Verbruikers se inflasieverwagtinge, soos aangedui deur die New York Fed, het in Augustus 2025 op 3% vir die driejaar-vooruitsig vasgesteek (en 2.9% vir die vyfjaar-vooruitsig).

Plaaslike groen lote: Positiewe tekens van herstel

Groeiverassing in tweede kwartaal

Suid-Afrika se ekonomie het sterker as verwagte groei in die tweede kwartaal van 2025 getoon, met die reële BBP wat met 0.8% kwartaal-op-kwartaal gegroei het – 'n skerp styging vanaf die 0.1% in die eerste kwartaal en bo verwagtinge.

Veerkragtigheid van die rand

Ten spyte van aanhoudende risiko's van Amerikaanse tariewe en wêreldwye handelspanning, het die rand relatief goed gevaar, ondersteun deur hoë reële rentekoerse en sterker pryse vir SA se belangrikste kommoditeitsuitvoere. Lae oliepryse het ook bygedra tot gunstige handelsvoorwaardes.

Matige inflasie

Oorhoofse inflasie het in Augustus 2025 tot 3.3% gedaal, laer as die verwagte styging van 3.5% in Julie tot 3.6%, hoofsaaklik weens gedempte voedselpryse. Hierdie gunstige syfer ondersteun die vooruitsig van verdere rentekoersverlagings en sal verbruikersgedrewe groei aanhelp.

Momentum in strukturele hervormings

Transnet se keuring van 11 private treinoperateurs om toegang tot 41 vragspoorroetes te verkry, mik na 20 miljoen ton jaarlikse kapasiteit en R100 miljard in beleggings. Die versoek om kwalifikasies vir die eerste groep Onafhanklike Transmissieprojekte is in laat Julie van stapel gestuur, met die doel om 1 164 km van 400 kV kraglyne in die Noord-Kaap, Noordwes en Gauteng te bou om hernubare energie te integreer. Intussen sal die elektroniese stelsel wat visumprosesse vergemaklik en toerisme en beleggings bevorder, in Oktober bekendgestel word.

Plaaslike bruin lote: Ontluikende risiko's en teenwinde

Sakevertroue daal

Die RMB/BER Sakevertroue-indeks het in die derde kwartaal met nog een punt tot 39 gedaal, ná 'n vyf-punt daling in die tweede kwartaal van 2025. Dit dui aan dat vertroue (veral in vervaardiging) laag bly, met meer as 60% van respondente wat ontevrede is met huidige sake-omstandighede.

Middelinkomsteverbruikers onder druk

Die daling in die FNB/BER Verbruikersvertroue-indeks in die derde kwartaal was die opvallendste onder die middelklas (inkomste tussen R5 000 en R20 000 per maand), waar vertroue van -7 tot -16 gedaal het, hoofsaaklik weens die afname in ontrekkings van die twee-pot-stelsel en hoër persoonlike inkomstebelasting.

Tarief-onrus

Gespanne betrekkinge met die VSA, beklemtoon deur die 30% wederkerige tariewe op SA-uitvoere, kan groei met tot 0.2 persentasiepunte verminder. Alhoewel net meer as 'n derde van uitvoere vrygestel bly (insluitend kritieke minerale, platinum, koper, farmaseutiese produkte, halfgeleiers, vlekrye staalafval en energieprodukte), het die tariewe tog pogings aangemoedig om uitvoerprodukte en -markte te diversifiseer.

Hardnekkige elektrisiteitstariewe

Die Nasionale Energiereguleerder van SA (NERSA) het foute in Eskom se sesde meerjarige prysvasstelling geïdentifiseer wat die nutsmaatskappy met R54 miljard oor drie jaar benadeel het. Dit sal tariefverhogings vir huishoudings in 2026/27 en 2027/28 opstoot na onderskeidelik 8.76% en 8.83%, wat verbruikers se koopkrag sal verminder.

Ekonomieë in 'n flits

September 2025

Raming 2025:
BBP: 1.8%
Inflasie: 2.9%
Raming 2026:
BBP: 1.7%
Inflasie: 2.8%

Eurosone

Frankryk het 'n nuwe eerste minister – die vyfde in twee jaar. François Bayrou, wat net nege maande in die pos was, is verwyder nadat hy nie steun kon kry vir maatreëls om die begrotingstekort te verminder nie. Sy planne het 'n onwaarskynlike alliansie van teenstanders verenig, van die uiterste links tot Marine Le Pen se uiterste regs. President Emmanuel Macron het hom gewend tot Sébastien Lecornu, 'n vertroue lojalis wat dikwels die president se “regmaker” genoem word. Lecornu erf 'n parlement sonder 'n meerderheid, waar Macron se sentristiese alliansie nie genoeg steun het nie en die Sosialiste die magsbalans hou. Al verskil sy styl, is dit onwaarskynlik dat sy aanstelling die omgewing sal verander wat hervorming herhaaldelik gestuit het. Die nuwe eerste minister het 'n “meer kreatiewe, tegniese en ernstige” benadering tot gesprekke met opposisiepartye belowe, maar om 'n begroting deur te kry – om 'n fiskale tekort van 5.8% van BBP (2024) te verminder – sal moeilik wees, aangesien die Sosialiste geen bevriessing van sosiale besteding wil hê nie en verhoogde begrotings vir onderwys en gesondheid eis.

Raming 2025:
BBP: 1.2%
Inflasie: 3.4%
Raming 2026:
BBP: 1.1%
Inflasie: 2.4%

Japan

Japan se politieke landskap is omvergewerp. In September het die Liberale Demokratiese Party (LDP), die land se dominante politieke mag vir dekades, sy meerderheid in beide huise van die parlement verloor. Huishoudings het drie jaar van inflasie bo die Bank of Japan se 2%-teiken verduur, terwyl lone agtergebly het. Stygende lewenskoste, wat vir lank nie 'n bekommernis was nie, het 'n enorme politieke kwessie geword en die gevolge is diepgaande. Die LDP berei voor vir 'n noodleierskapsverkiesing om Japan se volgende premier te kies. Tog sal 'n verandering van gesigte waarskynlik min doen om dieper ontevredenheid te verlig. Inflasie het koopkrag weggekalwe, korporatiewe Japan is huiwerig om lone te verhoog, en kiesers se geduld raak min. Vir 'n ekonomie waar die LDP gewoond is aan hegemonie, gooi politieke onsekerheid nou 'n skadu oor beleidsvorming net soos ekonomiese teenwinde toeneem. Japan se regerende party leer nou op die harde manier dat selfs in 'n land wat eens verdraagsaam teenoor stagnasie was, inflasie 'n faktor by die stembus is.

VSA

Die Verenigde State (VS) se ekonomie het in die tweede kwartaal van 2025 sterker as verwag gegroei. Die land se BBP-groei is opwaarts hersien tot 'n geannualiseerde 3.8%, vanaf 'n aanvanklike 3.3%, hoofsaaklik weens sterker verbruikersbesteding wat teen 'n tempo van 2.5% gegroei het, teenoor die vorige skatting van 1.6%. Ten spyte van stewiger groei, het die Amerikaanse Federale Reserwebank (Fed) vir die eerste keer vanjaar rentekoerse met 25 basispunte binne verlaag na 'n grens tussen 4% tot 4.25%. Die besluit weerspieël toenemende kommer oor 'n swakker arbeidsmark, met werkskepping wat gemiddeld net 29 000 per maand was oor die afgelope drie maande, teenoor 'n maandelikse gemiddelde van 168 000 in 2024. Tog het werkloosheid slegs effens gestyg tot 4.3%, deels weens beperkings op immigrasie. Die Fed het aangedui dat daar ruimte is vir verdere verlaging, in lyn met markte wat byna vier addisionele verlaging teen die einde van 2026 in berekening bring.

Raming 2025:
BBP: 1.2%
Inflasie: 2.1%
Raming 2026:
BBP: 1.0%
Inflasie: 1.8%

Verenigde Koninkryk

Brittanje se effektemark toets weer die senuwees van beleidmakers. In September het langtermynopbrengste gestyg tot vlakke wat laas in 1998 gesien is, met die 30-jaar opbrengs wat 5.75% bereik het. Die beweging weerspieël 'n wyer afverkoop van staatsskuld in ontwikkelde ekonomieë, aangesien beleggers hoër opbrengste eis om die vloed van staatsuitgiftes te absorbeer. Die mark het ook 'n eens-betroubare koper verloor: pensioenfondse, wat hul vraag na langtermyn-effekte verminder. Daardie terugtrekking het bygedra tot die opwaartse druk op staatseffekte se opbrengste, wat effekte se pryse druk en leningskoste verhoog. Die Bank of England, versigtig vir verdere ontwigting, het die tempo van kwantitatiewe verskerping vertraag om reeds gespanne markte nie verder te ontstel nie. Hoër opbrengste beïnvloed die Tesourie se boeke negatief. Vir Rachel Reeves, minister van finansies, beteken hoër koste om die nasionale skuld te diens minder fiskale speelruimte.

Raming 2025:
BBP: 1.1%
Inflasie: 3.0%
Raming 2026:
BBP: 0.7%
Inflasie: 1.8%

China

China se ekonomie bly vasgevang in 'n groef. Binnelandse vraag stotter, selfs al werk fabrieke en uitvoerders volstoom. Kleinhandelverkope het in Augustus met slegs 3.4% gestyg – die swakste tempo van die jaar – ten spyte van regeringsubsidies vir motors en toestelle. Groei in industriële produksie en beleggings verloor ook momentum, met besteding aan vaste bates wat vir die eerste agt maande van die jaar onder 1% registreer. Eiendom, die ekonomie se Achilleshiel, is steeds in krisis ná vier moeilike jare. Huisverkope en -pryse bly daal, wat die skuldprobleme van plaaslike regerings vererger. Beijing se pogings om korporatiewe prysoorloë te beperk het min gedoen om verbruik aan te wakker, terwyl handelswrywinge met die VS uitvoere in 'n dubbelsyferdaling gesleep het. Groei sal waarskynlik verder verswak teen die einde van die jaar, terwyl deflasiedruk voortduur. Verbruikerspryse het in Augustus gedaal, terwyl produsenteprysdeflasie voortgeduur het.

Raming 2025:
BBP: 4.1%
Inflasie: 3.1%
Raming 2026:
BBP: 4.0%
Inflasie: 2.8%

Ontluikende markte

Raming 2025:
BBP: 4.7%
Inflasie: 0.0%
Raming 2026:
BBP: 4.3%
Inflasie: 0.7%

In 'n September 2025 verslag was die Organisasie vir Ekonomiese Samewerking en Ontwikkeling (OESO) versigtig oor ontluikende markte (OM). Groei in OM's in 2025 word voorspel op 3.7%, laer as die dekade se gemiddeld, met wêreldhandelspanning wat druk uitoefen. Hoër Amerikaanse tariewe en beleidsonsekerheid is die grootste teenwinde. OM's het veerkragtigheid getoon in die eerste helfte van die jaar, maar momentum sal waarskynlik afneem. Disinflasie, eens 'n rugwind, stagneer nou, wat OM-sentrale banke minder ruimte gee om te beweeg, al het baie begin om rentekoerse te sny om aktiviteit te ondersteun. Handelsdiversifikasie bied 'n mate van verligting. OM-skuld las het effens verlig danksy 'n swakker dollar, maar die OESO waarsku dat waaksaamheid noodsaaklik bly in 'n onstabiele wêreld. Intussen bly handelswrywinge tussen die VS en China en wisselvalligheid in kommoditeitspryse sleutelrisiko's.

Raming 2025:
BBP: 1.0%
Inflasie: 3.4%
Raming 2026:
BBP: 1.4%
Inflasie: 4.2%

Suid-Afrika

Suid-Afrika (SA) se ekonomie het gemengde seine in September gegee. Verbruikersvertroue het verswak, met die FNB/Buro vir Ekonomiese Navorsing se Verbruikersvertroue-indeks wat in die derde kwartaal gedaal het tot -13, vanaf -10. Tog het oorhoofse inflasie in Augustus tot 3.3% gedaal weens laer as verwagte voedselinflasie. 'n Meer gunstige inflasiesyfer het verwagtinge van verdere rentekoersverlagings aangevuur. Die SA Reserwebank het egter tydens sy September beleidsvergadering die repokoers op 7% gehou, terwyl dit sy inflasievoorskatting vir 2025 opwaarts aangepas. Beleidsmakers het globale onsekerheid, insluitend Amerikaanse tariewe, genoem, maar hul BBP-voorskatting vir 2025 verhoog tot 1.2% vanaf die vorige 0.9%, ná sterker groeisyfers in die tweede kwartaal. Op die wêreldverhoog het President Cyril Ramaphosa die Algemene Vergadering van die Verenigde Nasies (VN) gebruik om vir multilateralisme te pleit. Hy het die geweld in Gaza veroordeel, oproepe herhaal vir 'n Palestynse staat volgens die 1967-grense, en hervorming van die VN-Veilighedsraad geëis om Afrika 'n groter stem te gee.

Die ekonomiese navorsingspan

Sanisha Packirisamy
Hoofekonoom

Tshiamo Masike
Ekonom

Die inligting wat gebruik is om hierdie dokument op te stel sluit inligting in van derde partye en is slegs bedoel vir inligtingsdoeleindes. Hoewel ons alle redelike stappe neem om die akkuraatheid van die inligting in hierdie dokument te verseker, gee nie Momentum Metropolitan Life Limited of enige van hulle onderskeie filiale of geaffilieerdes, enige uitdruklike of implisiete waarborg oor die akkuraatheid, volledigheid, of betroubaarheid van die inligting in hierdie dokument nie en geen waarborge van enige soort, uitdruklik of implisiet, word gegee oor die aard, standaard, akkuraatheid of andersins van die inligting wat verskaf word nie.

Nie Momentum Metropolitan Life Limited, sy filiale, direkteure, amptenare, werknemers, verteenwoordigers of agente (die Momentum partye) het enige aanspreeklikheid teenoor enige persone of entiteite wat die inligting in hierdie dokument ontvang vir enige eis, skadevergoeding, verlies of uitgawes nie, insluitende, en sonder enige beperking, enige direkte, indirekte, spesiale, toevallige of gevolglike koste, verliese of skade, of in kontrak of delik, wat mag voortspruit uit of in konnasie met inligting in hierdie dokument en jy stem om die Momentum partye dienooreenkomstig vry te waar. Vir meer inligting besoek momentum.co.za. Momentum Investments is deel van Momentum Metropolitan Life Limited, 'n gemagtigde verskaffer van finansiële dienste en geregistreerde kredietverskaffer, met 'n B-BBEE vlak-1 gradering.

Indekse vir September 2025

	Een maand	Drie maande	Een jaar	Drie jaar	Vier jaar	Vyf jaar	Ses jaar	Sewe jaar	Tien jaar
Aandele-indekse									
FTSE/JSE Indeks van alle aandele (Alsi)	6.61%	12.88%	28.92%	23.42%	18.12%	19.12%	16.08%	13.93%	11.70%
FTSE/JSE Aandelhousergeweege-indeks (Swix)	6.61%	12.88%	28.92%	21.93%	15.98%	17.33%	13.82%	11.77%	9.87%
FTSE/JSE Bobeperkte Swix-indeks	6.53%	12.77%	28.13%	21.59%	16.11%	18.83%	14.47%	11.89%	9.61%
FTSE/JSE Top 40-indeks	7.85%	14.65%	32.51%	24.67%	18.99%	19.24%	16.85%	14.58%	12.03%
FTSE/JSE Indeks vir mediumgrootte maatskappye	4.26%	7.09%	16.08%	17.25%	12.02%	17.32%	11.19%	10.30%	8.78%
FTSE/JSE Indeks vir kleingrootte maatskappye	0.88%	5.95%	15.46%	19.30%	17.43%	27.66%	18.68%	13.75%	10.44%
FTSE/JSE Hulpbronindeks	25.45%	46.80%	86.45%	24.22%	21.52%	20.77%	21.84%	19.73%	18.50%
FTSE/JSE Finansiële-indeks	-1.74%	1.04%	6.32%	21.49%	15.12%	21.39%	10.51%	8.28%	7.17%
FTSE/JSE Nywerheidsindeks	1.32%	3.69%	19.83%	24.09%	16.57%	16.65%	14.49%	12.59%	9.45%
FTSE/JSE Research Affiliates Fundamentele Indekse									
40-indeks (Rafi)	10.85%	17.95%	34.08%	21.96%	18.21%	22.41%	16.85%	14.28%	13.27%
FTSE/JSE Research Affiliates Fundamentele Indekse Alsi	9.30%	15.74%	29.99%	21.12%	17.46%	21.92%	16.30%	13.75%	12.75%
FTSE/JSE SA Genoteerde Eiendomsindeks (Sapy)	-0.96%	6.65%	11.36%	23.93%	14.80%	21.81%	6.34%	5.00%	3.03%
INET-J803T FTSE/JSE Indeks van alle eiendom (Alpi)	-1.00%	5.45%	11.43%	23.84%	14.35%	21.99%	6.09%	4.01%	1.70%
Rentedraende-indekse									
FTSE/JSE Indeks van effekte (Albi)	3.32%	6.94%	14.51%	15.70%	11.97%	12.07%	10.61%	10.72%	9.79%
FTSE/JSE Indeks van effekte 1-3 jaar (Albi)	0.68%	2.34%	8.91%	10.05%	8.34%	7.47%	8.19%	8.47%	8.32%
FTSE/JSE Inflasiegekoppelde-indeks (Ili)	3.04%	5.15%	7.61%	7.94%	7.79%	9.37%	7.31%	6.79%	5.67%
Saamgestelde indeks van korttermyn-vasterente (Stefi)	0.58%	1.81%	7.80%	7.96%	7.10%	6.43%	6.39%	6.53%	6.77%
Kommoditeite									
NewGold Beursverhandelde Fonds	9.37%	13.83%	46.24%	29.91%	25.64%	15.70%	19.40%	21.32%	15.34%
Goudprys (in rand)	8.80%	13.11%	46.28%	29.88%	25.83%	15.76%	19.63%	21.58%	15.63%
Platinum Beursverhandelde Fonds	14.00%	14.96%	61.30%	19.99%	16.62%	12.19%	11.86%	12.53%	7.64%
Platinumprys (in rand)	15.73%	14.14%	61.23%	20.84%	16.80%	12.93%	11.30%	12.83%	7.88%
Wisselkoersbewegings									
Rand/euro bewegings	-2.08%	-2.81%	5.44%	4.83%	3.84%	0.72%	3.46%	3.04%	2.77%
Rand/dollar bewegings	-2.45%	-2.90%	0.16%	-1.35%	3.48%	0.67%	2.17%	2.88%	2.24%
Inflasie-indeks									
Verbruikersprysindeks (VPI)			3.29%	4.17%	5.02%	5.00%	4.67%	4.63%	4.80%

Important notes

1. Sources: Momentum Investments, IRESS, www.msci.com, www.yieldbook.com, www.ft.com.
2. Returns for periods exceeding one year are annualised.
3. The return for Consumer Price Index (CPI) is to the end of the previous month. Due to the reweighting of the CPI from January 2009, this number reflects a compound of month-on-month CPI returns. The historical numbers used are the official month-on-month numbers based on a composite of the previous inflation series (calculations before January 2009) and the revised inflation series (calculations after January 2009).
4. The MSCI World index (All Countries) returns are adjusted to correspond with global investment prices received.
5. FTSE/JSE disclaimer: www.jse.co.za
6. The information reproduced in this document has been compiled by or arrived at by Investments from sources believed to be reliable.
7. Reasonable steps have been taken to ensure the validity and accuracy of the information in this document. However, Momentum Investments does not accept any responsibility for any claim, damages, loss or expense, howsoever arising out of or in connection with the information in this document, whether by a client, investor or intermediary.
8. The content used in this document is sourced from various media publications, the Internet and Momentum Investments. For further information, please visit us at www.momentuminv.co.za.
9. Momentum Investments is part of Momentum Metropolitan Life Limited, an authorised financial services and registered credit provider, and rated B-BBEE level 1.